

แนวทางและขั้นตอนการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยในชั้นเรียน

โครงการการจัดการความรู้
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีการศึกษา 2558

องค์ความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

ความนำ

การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของคุณลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คือ เป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัย และผู้บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วจะวางแผนการปฏิบัติงานและการวิจัย หลักจากนั้นครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมๆ กับการจัดเก็บข้อมูลตามระบบข้อมูลที่ได้ออกแบบการวิจัยไว้ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วจะพัฒนาข้อความรู้ที่ได้นั้นต่อไปให้มีความถูกต้องเป็นสากลและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนของคุณครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

โดยทั่วไปแล้วประชากรเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนจะถูกจำกัดเป็นกลุ่มนักเรียนในความรับผิดชอบของครูนักวิจัยเท่านั้น และข้อความรู้ที่ได้มักจะมีเฉพาะเจาะจงจะเกี่ยวกับสภาพปัญหาและผลการพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนของครูนักวิจัยเป็นสำคัญ

การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานครูอย่างเป็นระบบเห็นภาพของงานตลอดแนว มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ เพราะจะมองเห็นทางเลือกต่าง ๆ ได้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น แล้วจะตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ ครูนักวิจัยจะมีโอกาสมากขึ้นในการคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับ

เหตุผลของการปฏิบัติงานและครูจะสามารถบอกได้ว่างานการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติไปนั้นได้ผลหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนนี้จะสามารถควบคุมกำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างดี เพราะการทำงาน และผลของการทำงานนั้นล้วนมีความหมาย และคุณค่าสำหรับครูในการพัฒนานักเรียน ผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู อันจะนำมา ซึ่งความรู้ในงานและความปิติสุขในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องของครู

เป็นที่คาดหวังว่า เมื่อครูผู้สอนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานสอนอย่างเหมาะสมแล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษาระดับวิชาชีพครู อย่างน้อย 3 ประการ คือ

- (1) นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (2) วงวิชาการการศึกษาจะมีข้อความรู้และ/หรือนวัตกรรมทาง การจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อครู และเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และ
- (3) วิถีชีวิตของครู หรือวัฒนธรรมในการทำงานของครู จะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากยิ่งขึ้นทั้งนี้เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้ หรือผู้เรียน (Learner) ในศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีชีวิตชีวา จนในที่สุดก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวาง และลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอน เป็นครูที่มีวิสัยทัศน์แกร่งกล้าในการสอนสามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในหลายบริบทหรือที่เรียกว่าเป็นครูผู้รอบรู้ หรือครูปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่งถ้ามีปริมาณครูนักวิจัยดังกล่าวมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิถีชีวิตของครู เพื่อให้ครูพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพในสังคมวิชาการของวิชาชีพครู

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

เป็นกระบวนการในการหาความจริงที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ในห้องเรียนที่ผู้สอนรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้วิจัยและใช้ผลงาน

ความสำคัญ

- ต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน
- ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- ต่อวัฒนธรรมการทำงานของผู้สอน

ลักษณะที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

- เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์
- เป็นกระบวนการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน
- มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน หรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง
- มีการจัดการเรียนการสอนที่สร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
- ผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษา
- บางที่เรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) หรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- จึงเป็นวิจัยแบบวิจัยเพื่อพัฒนา (R & D Research Development)

สรุป การวิจัยในชั้นเรียนจะมีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้วิจัยยังทำงานตามปกติของตน
2. ไม่ต้องสร้างเครื่องมือการวิจัย
3. ไม่มีข้อมูลจำนวนมาก
4. ไม่ต้องทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการสังเกต การพูดคุย และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
6. ใช้เวลาทำวิจัยไม่นาน ขึ้นอยู่กับสาเหตุของปัญหาและจำนวนบุคคลที่ต้องการแก้ปัญหา
7. รายงานมีความยาว 2-3 หน้าต่อเรื่อง

8. ผู้เรียน/ครู อาจารย์ ได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา
9. ไม่มีกระบวนการประชุมวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง
10. ไม่ต้องใช้สถิติสรุปอ้างอิง และไม่มีระดับนัยสำคัญ
11. เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative research) มากกว่า Quantitative research)
12. เน้นการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหาของผู้เรียน/ครู อาจารย์บางท่าน บางเรื่อง

เป้าหมายที่สำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ; พัฒนานวัตกรรม

- ☞ พัฒนาสื่อ
- ☞ พัฒนากิจกรรม
- ☞ พัฒนาเทคนิคการสอน

เป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

- ☞ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ประเภทของนวัตกรรม

1. ประเภทเทคนิค วิธีการ หรือกิจกรรม

- ☞ การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning)
- ☞ การเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning)
- ☞ การเรียนแบบร่วมมือ (Co-operative learning)
- ☞ การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion)
- ☞ เทคนิคการปรับพฤติกรรม

ฯลฯ

2. ประเภทสื่อ

- ☞ แบบฝึก
- ☞ บทเรียนสำเร็จรูป
- ☞ ใบงาน
- ☞ วิดีทัศน์
- ☞ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การกำหนดปัญหาการวิจัย

สภาพปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทั่วไปมี 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ

ลักษณะที่ 2 มีพฤติกรรมการเรียนที่ไม่เหมาะสม เช่น

- * ไม่สนใจเรียน
- * ไม่รับผิดชอบ
- * ไม่มีระเบียบวินัย

ลักษณะที่ 3 ย้ำขาดการเน้นพัฒนา เช่น

- * นิสัยการทำงาน
- * ความคิดริเริ่ม
- * ความกล้าในการแสดงออก
- * ความสามารถในการแก้ปัญหา

- ☞ Multimedia
- ☞ E-learning
- ☞ Interactive media

ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

1. ให้ท่านทำการสำรวจ/วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนว่ามีอะไรบ้าง

ที่	สภาพปัญหา	สาเหตุ

2. ให้ท่านพิจารณาว่าท่านจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยวิธีใด

ที่	สภาพปัญหา	วิธีการแก้ปัญหา

3. ให้ท่านจัดลำดับความสำคัญของสภาพปัญหา และเลือกมา 1 ลำดับ แล้วให้จัดลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้างจึงจะสำเร็จ

ที่	สภาพปัญหา	ขั้นตอนของการแก้ปัญหา
1		

4. ให้ท่านพิจารณาว่าในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอน ท่านจะใช้เครื่องมือใด

ที่	ขั้นตอนของการแก้ปัญหา	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
1		

5. ให้ท่านกำหนดแนวปฏิบัติตามแผนการวิจัยและวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมายที่จะนำเครื่องมือไปใช้

.....

2. วิธีการใช้เครื่องมือ

.....
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.ให้ท่านพิจารณาว่าท่านจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีใด

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

.....
 2. สถิติที่ใช้ (ถ้ามี)

.....
 3. เกณฑ์คุณภาพ/ความสำเร็จ

7.ให้ท่านลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนวิจัยที่กำหนดและวิเคราะห์ข้อมูล

8.ให้ท่านสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

9.ให้ท่านลงมือเขียนรายงานการวิจัยตามแบบฟอร์มที่กำหนด

แบบฟอร์มการเขียนรายงานการวิจัย

(แบบฟอร์มการเขียนรายงานการวิจัย)

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

1. รหัสวิชา ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิต	
2. ชื่อเรื่อง	
3. ชื่อผู้วิจัย คณะที่สังกัด	
4. ความเป็นมา/ความสำคัญของ ปัญหา/ปัญหาที่พบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ท่านบอกข้อมูลพื้นฐานของรายวิชาที่ท่านสอน ชื่อวิชาอะไร รหัสอะไร อยู่ในโครงสร้างของหลักสูตรอะไร สอนนักศึกษาชั้นปี ภาคเรียนที่ ปีการศึกษาที่ 2. ให้ท่านระบุปัญหาที่ท่านพบในการจัดการเรียนการสอนตามที่ท่านได้วิเคราะห์ไว้ 3. ให้ท่านระบุแนวทางที่ท่านจะใช้แก้ปัญหา และให้ระบุว่าแนวทางที่จะใช้แก้ปัญหาจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนหรือต่อนักศึกษาอย่างไร 4. ให้ท่านสรุปประเด็น ที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา และวิธีการที่ท่านจะใช้แก้ปัญหาจะส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน/ต่อนักศึกษาได้เป็นอย่างดี
5. วัตถุประสงค์	ให้ท่านระบุวัตถุประสงค์ของการศึกษาในเรื่องนี้ว่าเพื่ออะไร
6. วิธีดำเนินการวิจัย	
6.1 กลุ่มเป้าหมาย	หมายถึงกลุ่มนักศึกษาที่ท่านต้องการศึกษา (อาจเป็นทั้งหมด/ เฉพาะกลุ่ม) ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา โดยระบุชั้นปี จำนวนคน
6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ให้ระบุว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใดบ้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแผนการวิเคราะห์ที่ท่านได้วิเคราะห์มาแล้วในข้างต้น
6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	ให้ท่านระบุขั้นตอนที่ท่านได้กำหนดแนวปฏิบัติตามแผนการวิจัยและวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล
6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	ให้ท่านระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (โดยอาจแสดงตารางประกอบจากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล)
7. สรุปผลการวิจัย	ให้ท่านสรุปผลจากการวิจัย ว่าผลการวิเคราะห์ออกมาเป็นเช่นไร และส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน/นักศึกษาอย่างไร
8. ข้อเสนอแนะ(ถ้ามี)	เป็นการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนในครั้งต่อไป